

Bijlage HAVO
2010

tijdvak 2

economie (pilot)

Bronnenboekje

Opgave 1

bron 1 uit de folder van de VEA kunstverzekering

paragraaf 1: kunstverzekering

De VEA kunstverzekering sluit u af wanneer u uw waardevolle collectie schilderijen, beeldhouwwerken en andere kunstobjecten wilt verzekeren. De verzekering is een aanvulling op de inboedelverzekering en geldt alleen voor particulier gebruik.

paragraaf 2: wat dekt de verzekering niet?

De kunstverzekering dekt schade in veel gevallen. Niet alle schade is verzekerd:

- Bij onvoldoende zorg volgt geen uitkering. Bijvoorbeeld bij diefstal van een verzekerd voorwerp dat zonder toezicht wordt achtergelaten, anders dan in een deugdelijk afgesloten ruimte.
- Bij diefstal uit een vervoermiddel volgt geen uitkering, tenzij u kunt aantonen dat u de nodige voorzorgsmaatregelen heeft getroffen.
- Beschadiging door onnodig contact met de kunstwerken, zoals krassen, barsten en deuken is niet verzekerd.
- Bij onderverzekering wordt in de bepaling van de uitkering rekening gehouden met de verhouding van de verzekerde waarde ten opzichte van de werkelijke waarde.

paragraaf 3: wat kost de verzekering?

berekening jaarpremie ¹⁾		overzicht eigen risico	
premie	1,85% van de verzekerde waarde	regio 1	Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel, NO-polder, Achterhoek, Kop van Noord-Holland, Texel, Zeeland, Zuid-Hollandse eilanden
poliskosten	€ 15 (eenmalig)	regio 2	Rest van Nederland, voor zover niet vallend in regio 1, 3, 4 of 5
assurantiebelasting ²⁾	7%	regio 3	Amsterdam, Utrecht, Rotterdam, Den Haag
¹⁾ premievaliddatum 1 januari ²⁾ assurantiebelasting wordt berekend over het totaal van premie en poliskosten		regio 4	Deventer, Hengelo, Enschede, Almelo, Groningen, Leeuwarden, Maastricht
		regio 5	Breda, Tilburg, Den Bosch, Eindhoven, Heerlen, Nijmegen, Kerkrade
premieopslag Voor vrijstaande woningen geldt een premieopslag van 10%.		eigen risico Voor de in regio 3 en 5 genoemde steden geldt een eigen risico van € 650 bij diefstal- of inbraakschade. Dit eigen risico is gebaseerd op een hoger diefstal- of inbraakrisico in deze regio's. Voor de overige regio's kent onze kunstverzekering geen eigen risico.	

bron 2 uit het onderzoeksrapport

Kans op inbraak bij alle woningtypen even hoog

Opvallend is dat een inbreker geen voorkeur heeft voor een bepaald type woning. Alhoewel men er vaak van uitgaat dat er meer wordt ingebroken in een vrijstaande woning dan bijvoorbeeld in een etagewoning, blijken de verschillen niet groot te zijn (kans op inbraak: 19% vrijstaande woning / 2 onder 1 kap / hoekhuis; 16% rijtjeshuis; 15% etagewoning). Bewoners van duurdere woningen zijn banger voor inbraken dan bewoners van goedkopere woningen en hebben doorgaans hun huis beter beveiligd. Een gelegenheidsdief (meerderheid van de inbraken) zal door deze extra maatregelen worden afgeschrikt en zoekt zijn heil ergens anders.

Meer dan 100.000 huishoudens hebben deuren 's nachts niet op slot

Ruim 90% van alle Nederlandse huishoudens neemt maatregelen om inbraak te voorkomen; toch blijken deze maatregelen niet altijd voldoende. De grootste uitgave aan veiligheidsmaatregelen gaat naar sloten op buitendeuren en buitenverlichting. 12% van de huishoudens heeft daarbij ook een alarminstallatie en 19% het Politie Keurmerk Veilig Wonen. Een kleine 10% doet weinig tot niets aan beveiliging van de woning. Soms gaan zelfs de deuren 's nachts niet op slot.

Opgave 2

bron 3 twee bewerkte tekstfragmenten op basis van het rapport 'Naar een toekomst die werkt' (2008)

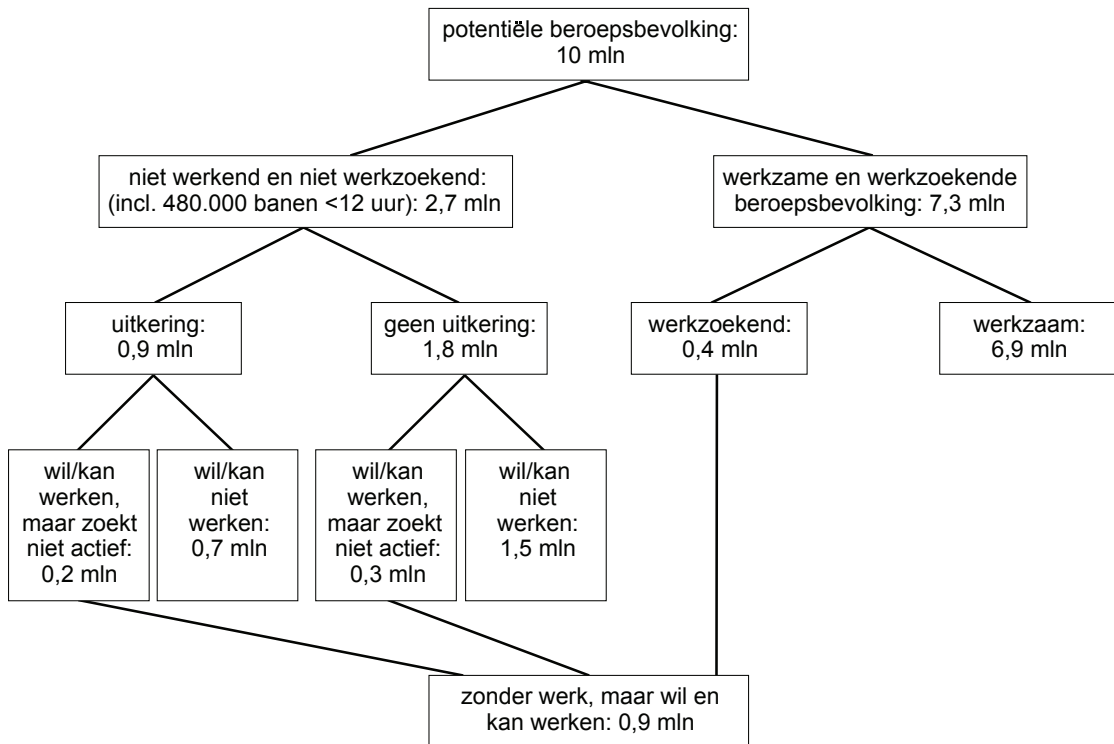
A

We staan aan de vooravond van belangrijke veranderingen in Nederland. In de afgelopen zestig jaar is de potentiële beroepsbevolking – iedereen vanaf 20 tot 65 jaar – gegroeid van ruim 5 miljoen naar 10 miljoen personen. Aan deze groei komt een einde: vanaf 2010 neemt de omvang van de potentiële beroepsbevolking af. In 2015 is deze omvang al 100.000 personen lager dan nu.

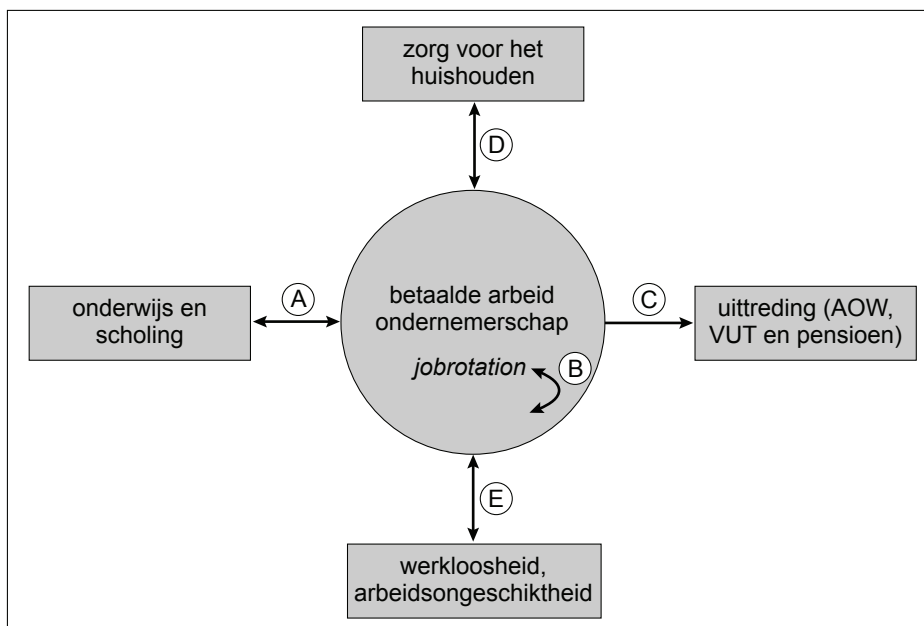
B

Ramingen laten zien dat de werkgelegenheid nog flink zal doorgroeien. In de periode tot 2015 komen er 600.000 banen bij, terwijl er door pensioen en arbeidsongeschiktheid ook nog eens 2,6 miljoen banen vrijkomen. In diezelfde periode stijgt de totale beroepsbevolking (werkzaam en werkzoekend) slechts met 225.000 personen.

bron 4 samenstelling van de potentiële beroepsbevolking (20-65 jaar) in Nederland in miljoen (mln) personen (afgeronde getallen)

bron 5 instroom en uitstroom op de arbeidsmarkt

Legenda:

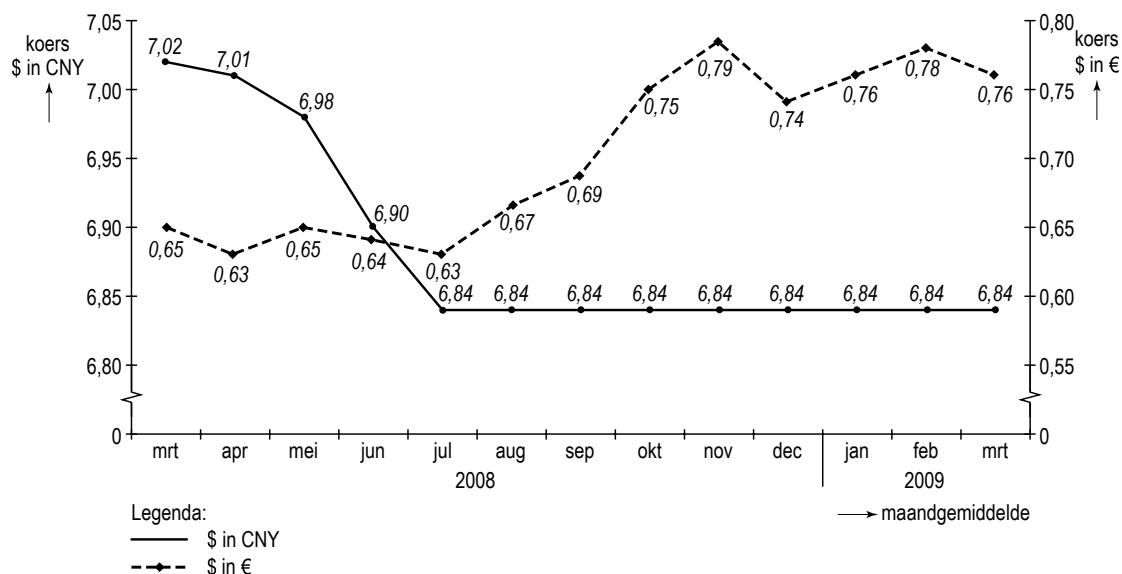
jobrotation = (tijdelijk) verwisselen van functie of werk binnen een organisatie of tussen organisaties

AOW = algemene ouderdomswet

VUT = vervroegde uittreding

Opgave 3

bron 6 koers van de Amerikaanse dollar (\$) in Chinese yuan (CNY) en in euro's (€): maart 2008 tot en met maart 2009

bron 7 de droom van Keynes

De president van de Chinese centrale bank, Zhou Xiaochuan, pleit voor invoering van de 'Bancor', een munt die al in 1944 door de econoom Keynes werd bedacht. De waarde van de Bancor wordt bepaald aan de hand van een gewogen gemiddelde van de prijzen van dertig grondstoffen, waaronder goud. Zhou wil dat deze munt de dollar als mondiale reservemunt gaat vervangen.

Onder mondiale reservemunt verstaan we in deze opgave de valuta:

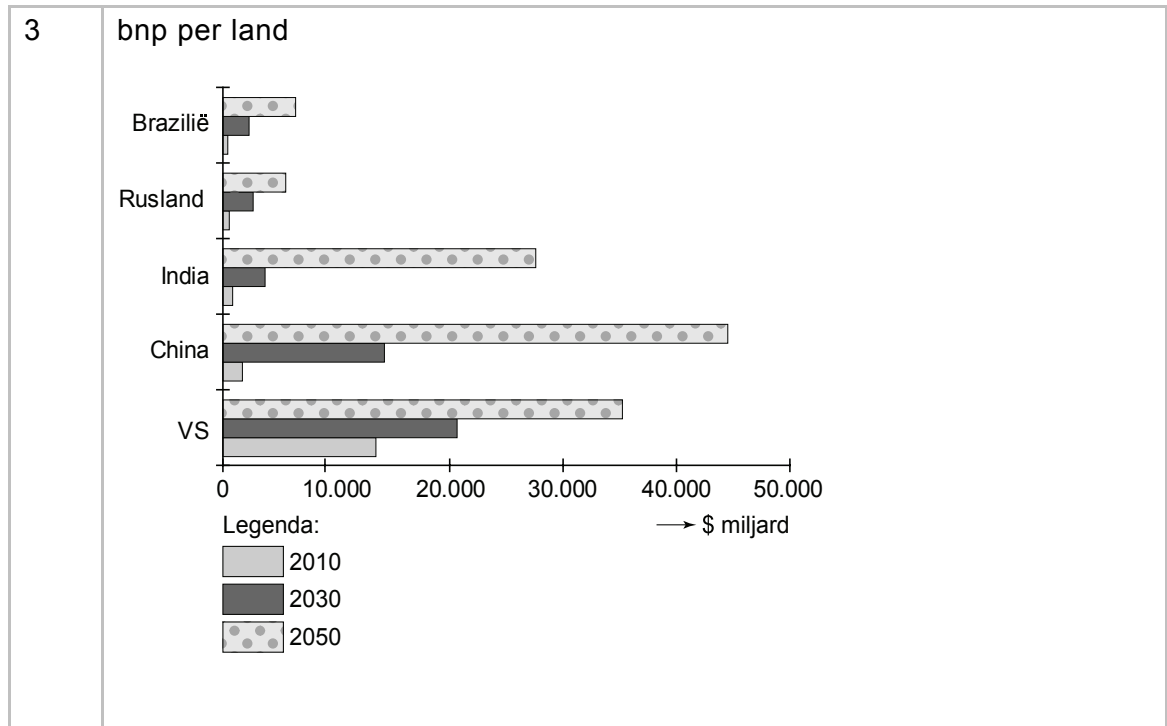
- waarin veel landen hun deviezenreserve aanhouden;
- waarin de prijzen van de belangrijkste grondstoffen worden uitgedrukt;
- waaraan landen de waarde van de eigen valuta kunnen koppelen als de eigen koers onstabiel is.

**bron 8 Internationaal Monetair Fonds (2009):
economische verwachtingen en prognoses**

1 De enorme tekorten van de VS op de overheidsbegroting en op de betalingsbalans, zullen ook de komende jaren de koers van de Amerikaanse dollar onder druk zetten.

2 De prijzen van de meeste grondstoffen zullen in de komende decennia steeds sterker schommelen, als gevolg van politieke onrust, toenemende uitputting van voorraden, klimaatverandering en explosief toenemende vraag.

4 Omdat de waarde van de Bancor is gebaseerd op de gewogen gemiddelde waarde van dertig grondstoffen verwachten wij dat de koers van de Bancor stabiel zal zijn dan de dollarkoers.

5 De economische groei van China is nu nog sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de Chinese export, maar zal in de toekomst meer afhankelijk worden van binnenlandse groeifactoren.

Opgave 4

bron 9 Medicaid

Medicaid is een hulpverleningsprogramma in de Verenigde Staten dat zorgt voor ziektekostenverzekeringen voor individuen en families met een minimuminkomen. Volwassenen met een laag inkomen, kinderen zonder ouderlijke zorg, senioren met weinig inkomen en gehandicapten komen in aanmerking voor Medicaid. Ziektekosten worden door de overheid rechtstreeks betaald aan de zorgverleners. Soms is er sprake van een kleine eigen bijdrage door de burger.

bron 10 gegevens Amerikaans onderzoek (2005; vereenvoudigd)

inkomensverdeling vóór de werkgeversbijdrage in de ziektekostenpremie					
	inkomensklasse van huishoudens (\$)	gemiddeld inkomen per inkomensklasse (\$)	gemiddeld inkomen per inkomensklasse in % van totaal	gemiddeld inkomen per inkomensklasse in % van totaal, cumulatief	aantal huishoudens in % van totaal
I	< 27.301	14.176	4,2	4,2	25
II	27.301 – 58.000	39.374	11,6	15,8	25
III	58.001 – 130.000	80.685	23,9	39,7	25
IV	> 130.000	204.081	60,3	100	25
	Totaal:	338.316	100		100

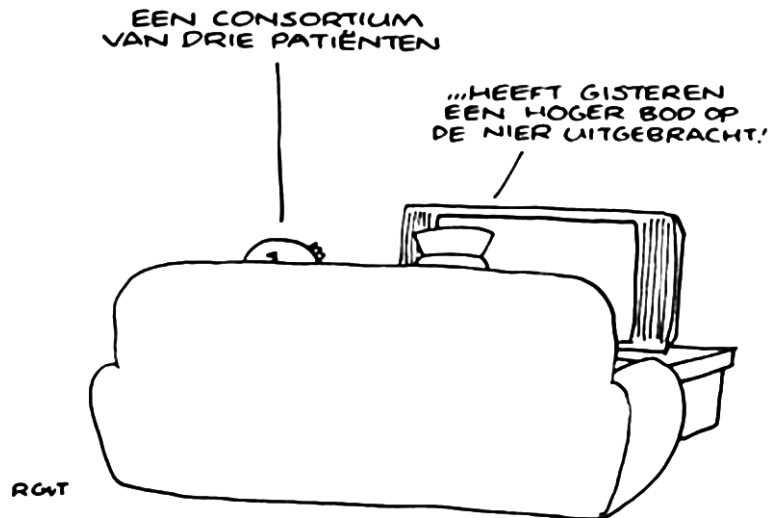
bron 11 werkgeversbijdragen aan ziektekostenpremie in 2005

	inkomensklasse van huishoudens (\$)	gemiddelde bijdrage in % van het gemiddelde inkomen	aantal huishoudens dat verzekerd is tegen ziektekosten, in % van totale groep ¹⁾
I	< 27.301	20,0	22
II	27.301 – 58.000	9,7	56
III	58.001 – 130.000	6,3	81
IV	> 130.000	3,3	89

¹⁾ Alleen werknemers die zich daadwerkelijk particulier verzekeren tegen ziektekosten, hebben recht op een werkgeversbijdrage.

FOKKE & SUKKE

DENKEN DAT HET SPANNENDE TELEVISIE WORDT

Fokke & Sukke denken dat het spannende televisie wordt.
Een consortium van drie patiënten ... heeft gisteren een hoger bod op de nier uitgebracht.

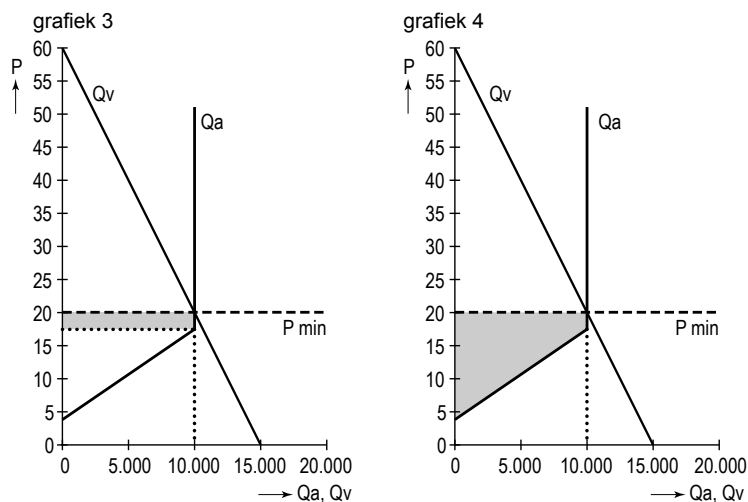
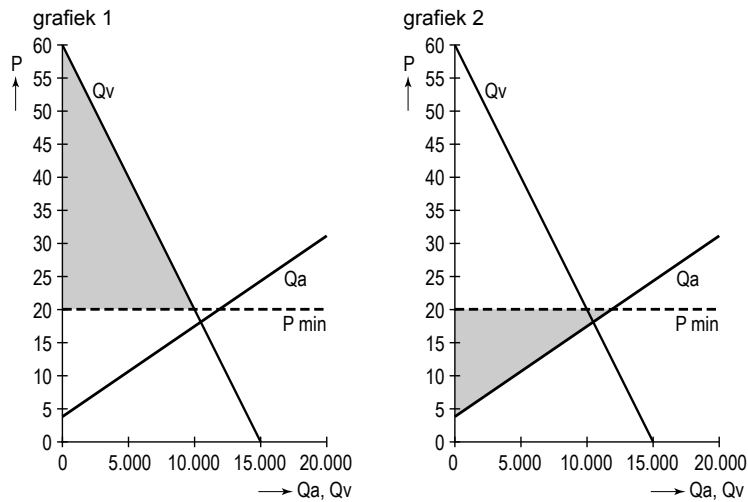
Opgave 5

bron 13 productiequotum en superheffing voor melk

Een productiequotum is het recht een bepaalde hoeveelheid te produceren. Sinds 1984 is ieder land in de EU een quotum voor melk opgelegd. Elke individuele melkveehouder krijgt een deel van dit quotum per land toegewezen. In Nederland zijn er 20.000 melkveehouders. Als een melkveehouder meer melk verkoopt aan de afnemers dan het eigen quotum, dan volgt er een hoge boete op deze overproductie: de superheffing. De boete wordt door de EU bepaald als een bedrag in centen per liter.

Een quotum is wel verhandelbaar. Indien melkveehouders de melkproductie willen uitbreiden kan het quotum gekocht worden van melkveehouders die de productie willen beperken of beëindigen.

bron 14 vier antwoordmogelijkheden bij vraag 25

Legenda:
 Qa = aangeboden hoeveelheid (miljoenen liters)
 Qv = gevraagde hoeveelheid (miljoenen liters)
 P = prijs per liter in centen
 P min = minimumprijs

bron 15 kostenoverzicht melkveehouder Van den Broek

kosten 2009, onafhankelijk van de omvang van de productie	
productiekosten bij quotum	€ 150.000
rentelasten hypotheek	€ 20.000
afschrijving voertuigen	€ 15.000
overige vaste kosten	€ 17.000
kosten 2009, afhankelijk van de omvang van de productie	
veevoer	€ 0,08 per liter melk
kosten veearts	€ 0,02 per liter melk
overige variabele kosten	€ 0,05 per liter melk